

КОМПАНЬОН БАНКЫ

**СОЦИАЛДЫК
МИССИЯСЫ
БАР БАНК**

**ӨНУКТУРУУ
ДЕМИЛГЕЛЕРИ**

Кыргызстан, 2019

 www.kompanion.kg

 +996 312 338800

 8800

КРУБ №053 лицензиясы

КОМПАНЬОН БАНКЫ

Сөз башы

Компаньон Банкы – Кыргызстандагы уникалдуу банк болуп саналып, кардарлар менен коомдоштуктардын экономикалык жана социалдык жыргалчылыгын арттырууга, жалпы өлкө элинин финансы кызматтарын алуу мүмкүнчүлүгүн жогорулатууга, ошондой эле курчап турган чөйрөнүн сакталышына түрткү бере турган социалдык-жоопкерчиликтүү финансы кызматтарын көрсөтөт. Банк коомдун социалдык өнүгүшүн анын финансылык туруктуулугу менен бириктирүүгө умтулат.

Банкта агрономия жана мал чарбачылыгы боюнча жогорку квалификацияга ээ 30 адистен турган, адистештирилген коомдоштуктарды окутуу жана аларга колдоо көрсөтүү бөлүмү бар. Бөлүм банктын кардарлары үчүн гана эмес, өлкөнүн алыскы аймактарында жашаган бак өстүрүүчүлөр жана фермерлер үчүн дагы консультацияларды жүргүзөт жана жылына акысыз окутууларды өткөрөт. Коомдоштуктарды окутуу жана аларга колдоо көрсөтүү бөлүмүнүн кызматкерлери мал чарбачылыгы жана бак өстүрүүчүлүк боюнча тренингдер менен катар, финансылык сабаттуулук боюнча да акысыз негизде тренингдерди өткөрүп турушат. Алган билимдерин колдонуу менен, алыскы аймактардын жашоочулары кирешелерин сарамжалдуу пайдаланышып, үй-бүлө бюджетин пландаштырып алышат.

15

ЖЫЛДЫК ИШ

18

ФИЛИАЛ

Банк жөнүндө

Компаньон Банкы өз ишин микрокредиттик уюм катары 2004-жылы баштап, 2016-жылы банктык лицензияга ээ болгон. Бүгүн Компаньон Банкы – банк кызматтарынын толук түрүн көрсөткөн, 14 жылдык иш тажрыйбасы бар туруктуу мекеме. Банк менен бүтүндөй өлкө боюнча 100 000ден ашык кардар кызматташат. Кардарларга ыңгайлуу болсун үчүн банк 18 филиалдан жана 100дөн ашык сактык кассадан турган кеңири филиалдык түйүндөрүн сунуш кылат.

100

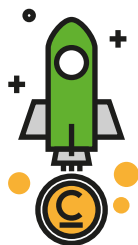
ДӨН

АШЫК САКТЫК КАССА

БАНК ПРОДУКТЫЛАРЫ ЖАНА ЖЕКЕ ЖАНА ЮРИДИКАЛЫК ЖАКТАР ҮЧҮН КӨР-СӨТҮЛҮҮЧҮ КЫЗМАТТАР:

Аманаттар

Кредиттер

Төлөм карталары

Валюталарды алмаштыруу

Акча которуулар

Интернет банкинг

Банктын акционерлери

Кайрымдуулук корпусу (Mercy Corps) – финансы кызматтарын көрсөтүүгө жана коомдоштуктарды өнүктүрүүгө адистешкен эл аралык өкмөттүк эмес уюм, ал Кыргызстанда 1994-жылдан бери иштеп келет. Кайрымдуулук корпусу алдыңкы глобалдык уюм болуп саналып, кыйынчылыктарды жеңүүгө жана кыйла күчтүү коомдоштуктарды түзүүгө көмөгүн көрсөтүүдө. Мерсиконун Кыргызстандагы негизги максаты – жарандык коомдун принциптеринин негизинде пайдалуу, финансылык жактан туруктуу коомдоштуктарды түзүү боюнча алардын биргелешкен иш-аракеттерин жакшыртуу максатында, коомдоштуктар менен мекемелердин ортосундагы мамилелерди бекемдөөгө түрткү берүү.

Нидерланддар өнүктүрүү банкы (FMO) – амбициялуу ишкерлерге инвестицияларды берүү аркылуу рынок экономикасы түзүлүп жаткан өлкөлөрдөгү жеке сектордун туруктуу өнүгүшүнө колдоо көрсөтөт. FMO күчтүү жеке сектор адамдарга өздөрүнүн көндүмдөрүн пайдаланууга жана жашоо деңгээлдерин көтөрүүгө мүмкүнчүлүктөрдү берүү менен, экономикалык жана социалдык жактан өнүгүүгө алып келет деп эсептейт. FMO өнүгүүгө кыйла таасирин тийгизип турган үч секторго, б.а. финансы институттарына, энергетикага, ошондой агробизнеске, азык-түлүккө жана сууга биринчи кезекте көңүлүн бурат.

Triodos Investment Management – туруктуу өнүктүрүү жаатындагы кыйла маанилүү жана актуалдуу көйгөйлөрдү четтетүү үчүн туура инвестициялык чечимдерди сунуш кылган максаттуу социалдык инвестициялоонун дүйнө жүзү боюнча таанылган лидери. Социалдык өзгөрүүлөргө 25 жылдан ашуун инвестиция кылуу менен, фонд энергетика, климат, инклюзивдүү финансылоо, азык-түлүк системаларын жана айыл чарбасын теңдештирип өнүктүрүү, кыймылсыз мүлктүн туруктуу рынокторун өнүктүрүү, социалдык жоопкерчиликтүү капитал жана баалуу кагаздар сыяктуу чөйрөлөрдө эл аралык тажрыйбага ээ болду. Triodos Investment Management — дүйнөдөгү социалдык жоопкерчиликтүү банктардын алдыңкыларынын бири болгон Triodos Банкынын туунду компаниясы.

Банктын миссияларын иш жүзүнө ашыруу

Кыргызстанда коомдоштуктарды өнүктүрүүгө жана азык-түлүк коопсуздугуна өз салымын кошкон Борбордук Азиядагы биринчи уюм катары Компаньон бул жетишкендиктери менен гана токтолуп калбастан өзүнүн социалдык миссияларын жүзөгө ашырууга карата өз жолун уланта берет.

Бардыгы тээ 2003-жылдан тарта, этно-эколог Робин Кюрри Ысык-Көлдүн түштүк жээгинде бак өстүрүүчүлүк көйгөйлөрүн изилдей баштагандан бери башталган. Бул аймакты изилдөө Советтер Союзу таркагандан кийин бак өстүрүү көйгөйү менен эч ким алектенбей калгандыгын көрсөттү. Колхоздор менен совхоздордун ири жемиш бакчалары алар жеке менчикке бөлүнүп берилгенден кийин каралбай калды. Кыргызстандын ар бир регионунда жемиш бактары өсөт. Бирок аларды кантип өстүрүүнү баары эле биле бербейт. Элдин жемиш бактарын өстүрүү боюнча тренингдерге муктаж экендиги түшүнүктүү болду.

2005-жылы Робин Кюрри, Компаньон жана Мерсико биргелешкен «Алма» долбоорун ишке киргизишти, анын алкагында, «Компаньон» МККсынын Директорлор кеңешинин колдоо көрсөтүүсү менен, Кэтрин Браундун жетекчилиги астында коомдоштуктар үчүн тренингдер башталган.

Андан сырткары, Робин Кюрри 2011-жылдан бери Компаньон Банкынын Директорлор кеңешинин мүчөсү болуп саналат, ал эми 2016-жылдан тарта Өнүктүрүү боюнча комитетке башчылык кылып келет, ал «Компаньон Банкынын» ушул багыттагы ишин башкарууну мыктылоо үчүн Директорлор кеңеши тарабынан түзүлгөн. Өнүктүрүү боюнча комитетинин иш-милдетине банктын миссиясына ылайык жана коомдоштуктардын маданий үрп-адатына туура келген мыкты иш-тажрыйбаларга жараша коомдоштуктарды өнүктүрүү боюнча сунуштамаларды иштеп чыгуу кирет жана коомдоштуктардын туруктуу өнүгүшүн күчөтөт.

Тренингдердин негизине «Үй жаныбарларын тоюттандыруунун нормалары жана жылдык эсеби», «Сүт жана сүт азыктарын кайра иштетүү жана сактоо», «Жерди

Робин Кюрри азыркы учурда «Компаньон Банкынын» Директорлор кеңешинин мүчөсү жана Аризона штатынын Прескотт шаарындангы Прескотт Колледжинин профессору, анын Туруктуу азык-түлүк системалары боюнча директору. Робин үй бакчаларындагы биологиялык ар түрдүүлүктү изилдөөгө адистешип келет, анын социологиялык, антропологиялык, археологиялык, экологиялык жана экономикалык мамилелерди жайылтуу менен жаратылыш ресурстарын натыйжалуу пайдалануу боюнча ыкмаларды үйрөнүү жаатындагы дисциплиналар аралык изилдөөлөр боюнча 10 жылдан ашык тажрыйбасы бар.

даярдоо жана жер семирткичтерди себүү», «Сактоочу жай» ж.б. сыяктуу бакчаларды өстүрүүнүн жана малды багуунун экологиялык ыкмалары жатат. Ал эми айыл коомдоштуктарын өнүктүрүү жана бекемдөө боюнча банк тарабынан сунуш кылынган демилгелер жерди сактоого, малды, калдыктарды башкарууга жана эко-чарбачылыкка багытталган¹.

¹Эко-чарбачылык – бул пестициддерди, гербициддерди жана башка химиялык жер-семирткичтерди жана синтетикалык кошулмаларды колдонбой салттуу айыл чарба принциптери боюнча иштеген үй чарбасы же ферма. Биздин оюбузча, өсүмдүктөр менен жаныбарлар табигый шарттарда жашап, туура өстүрүлүүгө жана багылууга тийиш, анткени ушундай жол менен гана даамдуу, пайдалуу, ошондой эле коопсуз өнүмдөрдү алууга болот.

«Компаньон Банкынын» тренингдерди өткөрүү боюнча демилгелери долбоорлордун жана тренингдердин инновациялык мүнөзү жана катышуучулардын ишмердигине, ошондой эле курчап турган чөйрөгө тийгизген оң таасири үчүн Кыргызстандын айылдарынын тургундарынын арасында таанымал болду. Анын натыйжасында, 2010-жылдын ноябрында коомдоштуктардын муктаждыктарына багытталган демилгелер боюнча иш алып баруу үчүн **Техникалык колдоо көрсөтүү бөлүмү** түзүлүп, үч жыл ичинде штатка агрономия боюнча жогорку квалификациялуу 15 адис жана мал чарбачылыгы боюнча 15 адис кабыл алынган. Бөлүмдүн кызматкерлери үй чарбаларына түшүмдүн сапатын жакшыртууга, малдын азыктуулугун жогорулатууга жардам берүү жана үй-бүлө бюджетин сабаттуу жүргүзүүгө үйрөтүү максатында айыл коомдоштуктарына демилгелерди берүүнү жана тренингдерди өткөрүүнү улантышууда. **Натыйжада, 2010-2018-жылдар аралыгында 20 460 тренинг өткөрүлүп, ага 45 735 катышуучу катышкан. Кыргызстандын аймактык камтуусу 1200дөн ашык айылды түздү.**

2018-жылы бөлүмчөгө – **коомдоштуктарды окутуу жана аларга колдоо көрсөтүү бөлүмү** деген жаңы ат берилди, ал эми финансылык сабаттуулук боюнча тренингдердин программасы кыйла кеңейтилип, тренингдердин катышуучулары гана эмес, мектеп окуучулары жана алардын ата-энелери да тартылды. Банк тарабынан иштелип чыккан жана жайылтылып жаткан долбоорлордун бардыгы «Зыян келтирбе!» принциби боюнча – илимий-практикалык жетишкендиктерди жана этно-экологиялык мамилелерди колдонуу менен иштейт, ал табиятка аяр мамиле кылууга мүнөздүү болгон, б.а. жерди, жайыттарды күтүү, малды багуу жана айыл чарба өсүмдүктөрүн өстүрүү боюнча муундан муунга өтүп келе жаткан көндүмдөрдү камтыган салттуу жаратылышты пайдалана билүүнү түшүндүрөт.

Банк коомдоштуктар менен иш алып барууда төмөнкү принциптерди карманат:

1 Сапаттуу мамиле. Жергиликтүү элге жерлердин аймактык жайгашуусун эске алуу менен тренингдер үчүн илимий негизделген, ыңгайлаштырылган материалдарды берүү. Коомдоштуктарды изилдөөнүн жүрүшүндө инфраструктура, ичүүчү суу жана сугат системалары менен байланышкан көйгөйлөр, социалдык микроклимат жана донорлордун программаларына коомдоштуктарды тартуу сыяктуу факторлор каралат.

2 Экологиялык мамиле. Экологияны сактоого багыттуулук – чарба жүргүзүүдө, б.а. өсүмдүк өстүрүүдө, ошондой эле малды багууда (мал чарбачылыгында) биологиялык ыкмаларды колдонуу.

3 Экономикалык мамиле. Экономиканын ар кандай секторлорунун, үй чарбаларынын жана ишканалардын, элдин кесипкөй курамынын жана жумуш орундарынын түзүмүнүн, коомдоштукта болгон кирешелерди, ресурстарды (табигый, финансылык, адамдык) бөлүштүрүү булактарынын жана алардын динамикасынын ортосундагы өз ара байланышты изилдөө.*

1 200

АЙЫЛ

20 460

ТРЕНИНГ

45 735

КАТЫШУУЧУ

АДАМДАРДЫН ЖЫРГАЛЧЫЛЫГЫ ӨТКӨРҮЛҮП ЖАТКАН ТРЕНИНГДЕРДИН АЛКАГЫНДАГЫ ӨНҮКТҮРҮҮНҮН БАШКЫ НАТЫЙЖАСЫ БОЛУП САНАЛАТ. ЭЛДИН ЖЫРГАЛЧЫЛЫГЫ МАТЕРИАЛДЫК БААЛУУЛУКТАР МЕНЕН ГАНА ЭМЕС, АДАМДЫН РУХАНИЙ АБАЛЫ БОЮНЧА ДА БААЛАНАТ.

КООМДОШТУКТАРДЫ ОКУТУУ ЖАНА АЛАРГА КОЛДОО КӨРСӨТҮҮ БӨЛҮМҮНҮН

ДЕМИЛГЕЛЕРИ ЖАНА ДОЛБООРЛОРУ

«Алма» долбоору (2005-2006 жж.) Ысык-Көлдүн түштүк жээгиндеги Тосор жана Тамга айылдарында ишке ашырылып, Ысык-Көлдүн түштүк жээгинде бак өстүрүүчүлүктү өнүктүрүүгө жана калыбына келтирүүгө, ошондой эле негизинен Кыргызстандагы маданий бак өстүрүүчүлүктү өнүктүрүүгө багытталган. Ар ай сайын долбоордун катышуучулары менен бакчаны күтүү жана сезондук агротехникаларды пайдалануу боюнча тренингдер жана практикалык сабактар өткөрүлүп турган.

«Алма» долбоорунун алдына алмалардын жергиликтүү кайталангыс сортторун сактап калуу жана курчап турган чөйрөнү булгануудан коргоо максаты коюлган. Долбоордун катышуучулары үчүн жеңилдиги менен кредит иштелип чыгып, үй чарбаларына жаңы жемиш бакчаларын отургузууга мүмкүнчүлүк түзүлдү.

Долбоор Тосор коомдоштугуна сыйымдуулугу 500 тонна болгон жемиш сактоочу жайды реконструкция-лоого жардам берди, кийинчерээк ал алма кабыл алуу пункту болуп калды.

Долбоордун жыйынтыгында Ысык-Көлдүн түштүк жээгинде өскөн алмалардын сорттору боюнча биринчи маалымдама чыгарылды. Маалымдаманын 200 нускасы долбоордун ар бир катышуучусуна белекке берилди. Маалымдама жемиштерди дүңүнөн сатып алуучулар, ошондой эле бак өстүрүүчүлөр жана питомниктердин ээлери үчүн жардамчы болуп калды.

«Бакчалар жана пластик» долбоору (2007-2008 жж.) – пластик таштандылардын Ысык-Көл облусунун курчап турган чөйрөсүнө тийгизген зыяндуу таасирин азайтууга багытталган. Облустун көптөгөн райондорунда пластиктерди чогултуу боюнча акциялар өткөрүлдү. Долбоордун катышуучулары Банктан пластик таштандылар үчүн пресс-станокторду белекке алышты, ошондой эле чогулган пластиктерди андан ары кайра иштетүүнү жүзөгө ашырууга жардам көрсөтүлдү. Облустун аймагынан 200 тоннадан ашык пластик чыгарылды.

2009 – 2010 – «Экология жана бакчалар» долбоору. Долбоор айыл чарба таштандыларын башкарууга жана өлкөдөгү бак өстүрүүчүлүктү андан ары өнүктүрүүгө арналган. Бул долбоордун алкагында Ысык-Көл облусунун бардык райондорунан жана Нарын облусунун Кочкор районунан 30 коомдоштук тартылган. Долбоордун 3 000 катышуучусу бакчаларды кароо үчүн арналган сезондук агротехникага окуп-үйрөнүштү, ошондой эле айыл чарба таштандыларын туура башкаруунун маанилүүлүгүн билишти. Коомдоштуктардын жашоочулары топурак үчүн жер семирткичтерди даярдоодо органиканы колдонуунун маанилүүлүгүн түшүнүп калышты.

«Эко Сан» демилгеси же кургак дааратканалар (2010-2012-жж.) – суу ресурстарын булгануудан сактоо жана алдын алуу, органикалык заттардын айлануусу жана үй чарбаларынын санитардык-гигиеналык шарт-

ХІ АЛМА ФЕСТИВАЛЫ

2000 үй чарбасы

АЙЫЛ, АЛГА!

Мини-фестивалдары

(7 филиал) 1350 ү/ч

2017
бүгүн

**ЖАШЫЛ
КРЕДИТТЕР**

2015
бүгүн

**АСЫЛ МАЛ
долбоору**

2013
бүгүн

Өнүктүрүү демилгелери:

- «Эко-бакча»
- «Малды жана жайыттарды башкаруу»

2010
бүгүн

**Техникалык колдоо көрсөтүү
бөлүмүн түзүү
(32 агр./вет.)**

2009
2010

**ЭКОЛОГИЯ ЖАНА БАКЧАЛАР
долбоору**

2007
2008

**БАКЧАЛАР ЖАНА ПЛАСТИК
долбоору**

2005
2006

**АЛМА
долбоору**

13 ИЙГИЛИКТҮҮ ТРЕНИНГДЕРДИН ЖЫЛЫ

тарын жакшыртуу үчүн кургак дааратканаларды колдонууну алга жылдырууга багытталган. Долбоордун алкагында 6 демонстрациялык кургак даараткана курулган. Долбоордун катышуучулары өздөрү колдонуп көрүштү, бул болсо ачык даараткана чуңкурларынан топурактын жана суунун булгануусун азайтууга алып келди.

«Экобакча» жана «Малды башкаруу» демилгеле-ри 2005-жылдан бери ишке ашырылып келүүдө – органикалык жер семирткичтерди пайдалануу боюнча эл арасында жигердүү агартуу иштери жүргүзүлүүдө. Жер семирткичтерди туура себүү үчүн топуракты даярдоо боюнча практикалык сабактар өткөрүлүүдө. Бак өстүрүүчүлөр органикалык таштандыларды органикалык жер семирткич – компост катары андан ары колдонуу үчүн аларды туура иштетүүгө үйрөнүп жатышат, бул топурактын түзүмүн жакшыртууга жана күрдүүлүгүн жогорулатууга мүмкүндүк түзөт.

«Жайыттарды башкаруу» демилгеси 2010-жылдан бери ишке ашырылып келет. Банк кызматкерлери калкты мал үчүн жайыттарды, жайыт чөптөрүн аяр жана натыйжалуу колдонууга үйрөтүп жатышат. Тренингдер цикли үй жаныбарларынын жугуштуу жана инвазиялык илдеттеринин алдын алуу, жайыттарды башкаруу жана малды жаюуга даярдык көрүү боюнча окутууларды камтыйт. Долбоордун алкагында элге жайыттарга кылынган туура жүктөмдүн натыйжалары практика жүзүндө көрсөтүлүп, малдын башын азайтуу менен анын сапатын кыйла жогорулатууга

болоору түшүндүрүлөт. Тренингдин жыйынтыгында Нарын облусунун Кочкор районундагы айыл коомдоштуктары жайыттардын начарлап кетишинен оолак болуп, чөптүн чыгышын жакшыртуу үчүн жайыттардын белгилүү бир тилкелерине 1 жылдан 3 жылга чейинки мөөнөткө малды жаюуга мораторий белгилешти. Бул демилге Нарын жана Ысык-Көл облустарында өткөрүлгөн тегерек столдордо айыл лидерлеринин талкуусунун башкы темасынан болуп калды.

Беккари керекке жаратуу чуңкуру – 2018-жылы Банк Ысык-Көл облусунун Ак-Суу районунун эки коомдоштугуна Беккари чуңкурун курууга финансылык колдоо көрсөттү. Бул долбоордун ишке ашырылышы малдын өлүгүн жана мал чарбачылыгынын калдыктарын биотермикалык жугушсуздандыруу жолу менен туура керекке жаратууга мүмкүндүк берип, жайыттардын булгануусун азайтууга жана сакталып турушуна көмөктөшөт.

«Тамчылатып сугаруу системасын орнотуу» тренинги 2018-жылдан бери өткөрүлүп келет. Адистер системаны орнотуудан алынган экономикалык пайданын эсебин көрсөтүшөт. Мисал катары Балыкчы шаарындагы банктын филиалынын аймагындагы бакчага жана Ысык-Көл, Талас жана Чүй облустарындагы 9 мектептин алдындагы бакчаларга орнотулган системаларды келтирүүгө болот, алар сууну чындап үнөмдөөнү жана өзгөчө кургак райондордогу фермерлердин кетирген эмгегин жана чыгымдарын көрсөтүп турат. ▪

АЛМА ФЕСТИВАЛДАРЫ

2006-жылдан тартып Компаниян ар жылы Алма фестивалын өткөрүп баштады. Биринчи фестивалды өткөрүүнүн максаты Ысык-Көл облусунун айыл коомдоштуктарына бак өстүрүүчүлүктү өнүктүрүүгө жана агропродукцияларды сатуучулар менен сатып алуучулардын ортосундагы рынок байланыштарын бекемдөөгө жардам көрсөтүү болгон Компанияндун кызматкерлеринин ниети болду.

Бул аянтчага болгон жергиликтүү фермерлердин кызыгуусу фестивалды жакшы салтка айландыруунун себеби болуп калды.

АЛМА ФЕСТИВАЛДАРЫ ПРОДУКЦИЯЛАРДЫ САТЫП ӨТКӨРҮҮГӨ КЕЛИШИМДЕРДИ ТҮЗҮҮ ЖАНА КОМПАНИЯНДУН АДИСТЕРИНЕН АГРОНОМИЯ ЖАНА ВЕТЕРИНАРИЯ БОЮНЧА КОНСУЛЬТАЦИЯЛАРДЫ АКЫСЫЗ НЕГИЗДЕ АЛУУ ҮЧҮН МЫКТЫ АЯНТЧАГА АЙЛАНДЫ.

2006-ж.

Ысык-Көл облусунун
Жети-Өгүз районундагы
Тамга жана Тосор айылдары

2007-ж.

Ысык-Көл облусунун
Жети-Өгүз районундагы
Тосор айылы

2008-ж.

Ысык-Көл облусунун
Тоң районундагы
Кызыл-Туу айылы

2009-ж.

Ысык-Көл облусунун
Жети-Өгүз районундагы
Дархан айылы

2013-ж.

Ысык-Көл облусунун
Ысык-Көл районундагы
Кара-Ой айылы

2012-ж.

Нарын облусунун
Ак-Талаа районундагы
Баетов айылы

2011-ж.

Нарын облусунун
Жумгал районундагы
Чаек айылы

2010-ж.

Нарын облусунун
Кочкор районундагы
Кочкор айылы

2014-ж.

Ош облусунун
Өзгөн районундагы
Ак-Жар айылы

2015-ж.

Ош облусунун Ноокат
районундагы Кыргыз-Ата айыл
аймагынын Көтөрмө айылы

2016-ж.

Баткен облусунун
Кадамжай районундагы
Кызыл-Булак айылы

2018-ж.

Жалал-Абад облусунун
Ала-Бука районундагы
Ак-Коргон айыл аймагы

2017-ж.

Баткен облусунун
Лейлек районундагы
Искра айылы

ИЙГИЛИК ТАРЖЫМАЛЫ

Болот Токтосунов 2009-жылдан бери «Мал чарбачылыгы» адистешүүсү боюнча Каракол филиалынын бизнести өнүктүрүү боюнча адиси болуп саналат.

Болот адегенде «Зоотехник» адистиги боюнча Ысык-Көл айыл чарба техникумун, андан кийин «Зооинженер» адистиги боюнча К.И. Скрябин атындагы Кыргыз айыл чарба институтун артыкчылык менен бүтүргөн. 2014-жылы «Жеке зоотехния, мал чарбачылыгы өнүмдөрүн өндүрүүнүн технологиясы» деген темага карата кандидаттык диссертациясын жактаган, 11 илимий макаласы басылып чыгып, ойлоп табууга патент алган. Азыркы учурда докторлук диссертациясын жазып жатат жана «Жергиликтүү кыргыз жылкысынын генофондун

сактап калуунун жана туура пайдалануунун азыктуулук-биологиялык жана генетикалык негиздери» темасына карата илимий изилдөөлөрдү жүргүзүүдө.

Болот – беш баланын атасы, Ысык-Көл облусунун Түп районундагы Михайловка айылында жашайт.

“Мурун мен мамлекеттик түзүмдө иштегем. Компанияго жумушка орношкондон кийин мен өлкөбүзгө билимбиздин канчалык керек болорун түшүндүм. Дээрлик ар бир айыл үй-бүлөсү мал күтөт. Биз адамдарга мал чарбачылыгы аларга көбүрөөк пайда алып келиши үчүн чарбачылыкты туура жүргүзүүнү үйрөтөбүз, ошону менен бирге чарба жүргүзүүгө карата этно-экологиялык мамилени колдонобуз.”

Талант Боржиков, Ысык-Көл облусунун Ак-Суу районундагы Совет айылынын тургуну, «Малды башкаруу» боюнча тренингдердин катышуучусу.

Мен 1979-жылы Ак-Суу районундагы Совет айылында төрөлгөм. Москва университетинин Караколдогу филиалын бүтүрүп, Ак-Суу районунун салык инспекциясында инспектор, андан кийин Каракол токой чарбасынын «Кызыл-Кыя» тилкесинде токойчу болуп иштегем. Азыр болсо өзүмдүн үй чарбамды жүргүзүп, бодо жана майда малдарды кармайм, тамак-аш азыктарын жана жем-чөп алуу үчүн 4 гектар жерди иштетем. Сүт, эт, мал, картөшкө сатам.

Компаньон Банкынын адистери окутканга чейин үй чарбасын жүргүзүү жана малды багуу жөнүндө баарын билем деп ойлочумун, бирок 10 сабактан кийин, көп нерселерди билбей тургандыгымды түшүндүм. Мисалы, жугуштуу ооруларды жуктуруп албоо үчүн дезинфекция жүргүзүү жөнүндө, атайын кийимдердин мааниси жөнүндө, өздүк гигиенаны сактоо тууралуу. Ошондой эле менин малды тоюттандыруу үчүн туура

рационду кантип түзүү, сарайды кантип куруу боюнча түшүнүгүм жок болчу. Чындыгында, бул жөнөкөй эле нерсе катары көрүнөт, биз буга өтө деле маани бербей келгенбиз.

Тренингдерден кийин мен үй чарбасын жүргүзүүгө карата өз мамилемди өзгөрттүм; атайын кийим сатып алдым, күзүндө жана жазында орун-жайларга дезинфекция жүргүзөм, тоюттун сапатына көңүл бурам жана сарайды оңдоп чыктым.

Азыр эми бизде сүт көбөйдү жана фермада малдын төлү жакшырды.

“Компаньон Банкынын адистери бизге чарбаны туура башкаруу жолу менен ай сайын киреше алууга үйрөтүштү. Мындай деңгээлге чыгып, мен дүкөн салууну, элден сүт алыш үчүн чоң муздаткыч сатып алууну, ошондой эле малды борго байлап семиртүү үчүн чоң сарай курууну пландаштырып жатам. Бул пландарымды ишке ашыруу үчүн мен ушул эле Компаньон Банкынан кредит ала алам деп үмүттөнөм.”

Таасир этүүнү баалоо системасы (ТБС)

2012-жылы Компаньон Банкынын адистери кайталангыс Таасир этүүнү Баалоо Системасын (ТБС) иштеп чыгышкан. Ал финансы кызматтарынын жана өнүктүрүү кызматтарынын үй чарбачылыгына жана бизнес кардарларга тийгизген таасирин өлчөөгө жана баалоого, ошондой эле банктын ишмердигинин үй чарбаларынын өзүнө өзү жеткиликтүүлүгүнө таасирин байкап турууга жана түшүнүүгө жана элдин финансылык тартылуучулугун алга жылдырууга мүмкүндүк берет. Система эң жогорку социалдык мааниси бар натыйжаларга жетишүү максатында демилгелерди башкаруу үчүн сандык жана сапаттык маалыматтардын ири көлөмүн колдонуп, дайындар менен иштөөгө өбөлгө түзөт.

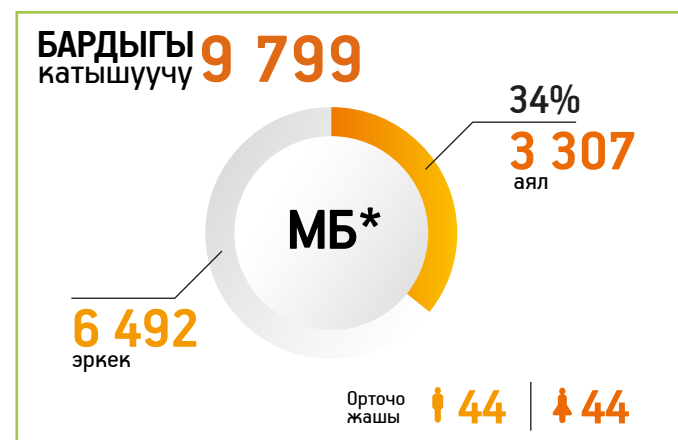
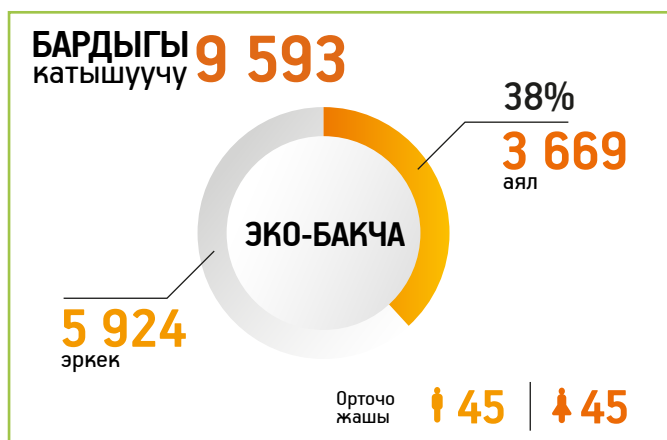
ТБС үчүн дайындар демилгелерге катышуу, социалдык аялуу топторду кошуу, жооптуулук жана ачыктык,

жер-жерлерлеги уюштуруучулук мүмкүнчүлүктөрү ж.б. ушул сыяктуу критерийлер боюнча топтолот жана талданып чыгат. ТБС болгон программалардын натыйжалуу башкарылышын, аларга катышкандардын анык муктаждыктарына негизделген жаңы билимдерди алышын жана жаңы программалардын иштелип чыгышын камсыз кылуу үчүн таасир этүүнүн атайын индикаторлорунун кеңири чөйрөсүн да көзөмөлгө алат. Бул индикаторлор демилгелерге баруунун натыйжасында катышуучулар алган тажрыйбаны сан жагынан баалоого негизделген. Алар бул тажрыйбаны курчап турган чөйрөгө тийгизген таасирди жана жеке жыргалчылыкты жогорулатууну кошо алганда, жашоонун ар тарабына жана катышуучулардын ишмердигине тийгизген оң таасирдин даражасы бөлүгүндө чагылдырып турат.

ТБСнын алкагында, Банктын адистери жыл сайын бүтүндөй Кыргыз Республикасы боюнча жер-жерлерден 1 800 кишиден жеке интервью алуу ыкмасы менен изилдөө жүргүзөт.

Өзгөрүүлөрдү байкап туруу үчүн, сурамжылоо тренингдер башталганга чейин 900 кишинин арасында (baseline) жана тренингдерден кийин ошол эле респонденттердин арасында (endline) жүргүзүлөт.

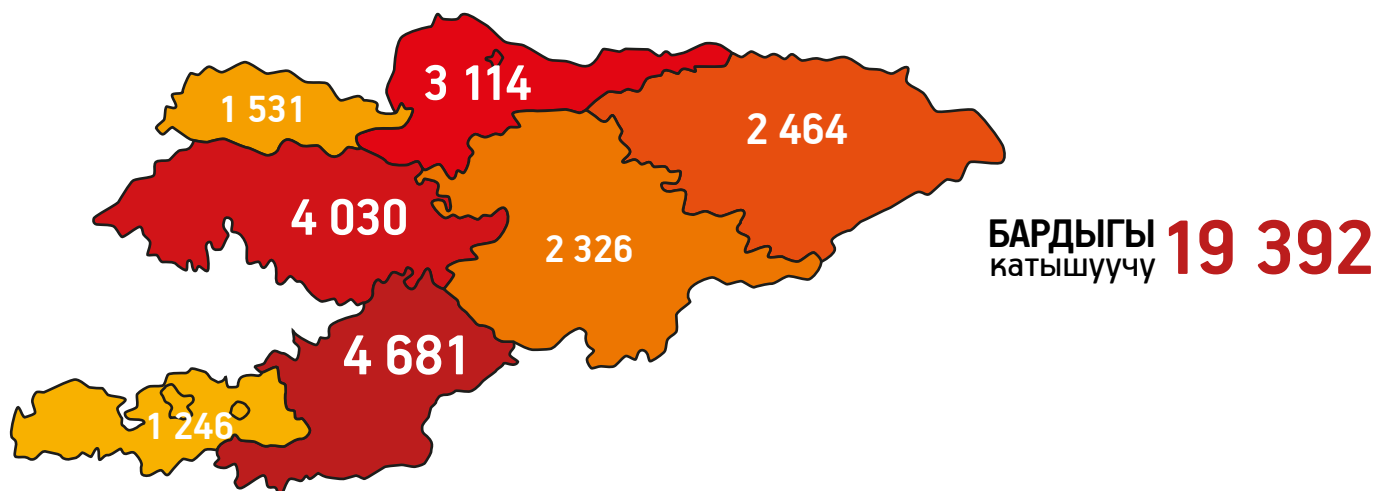
2014-2018-жж. тренингдердин катышуучуларынын портрети.

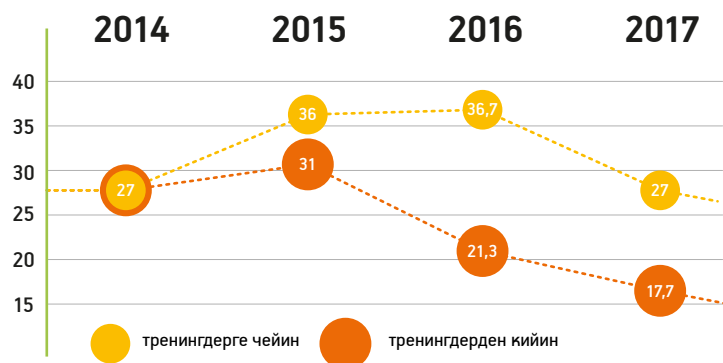
*МБ - Малды башкаруу

2014-жылдан бери ар жылы демилгелөөчү тренингдерден 4000ге жакын киши окуудан өтөт. Алардын көбү элдин социалдык аялуу катмарынан жана алыскы айылдардан. Тренингдердин тематикасы Бак өстүрүүгө (Эко-Бакча) жана Мал чарбачылыгына (МБ) арналып, катышуучулардын саны темалар боюнча болжол менен тең экиге бөлүнгөн. Катышуучулардын орточо жашы 44 жашка жакындап, аялдардын үлүшү 36%ды түздү. Ошону менен бирге акыркы жылдары окутулуп жаткан аялдардын санынын өсүү тенденциясы байкалып турат.

Тренингдердин катышуучуларынын географиялык бөлүштүрүлүшү.

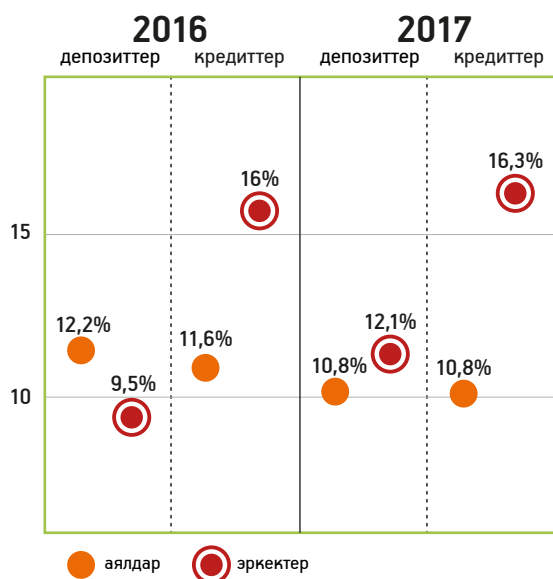
2014-2017-жж. тренингдерди өткөнгө чейин жана андан кийин үй чарбачылыгында бак өстүрүүдө химиялык препараттардын колдонулушу; % менен.

Тренингдерде окутулгандан кийин бак өстүрүүдө химиялык препараттарды колдонгон окутуунун катышуучуларынын санынын азаюу тенденциясы байкалып турат.

Булагы: сурамжылоонун маалыматтары.

2015-2016-жж. тренингдерде окутулгандан кийин элдин каржылык сабаттуулугунун өсүшү.

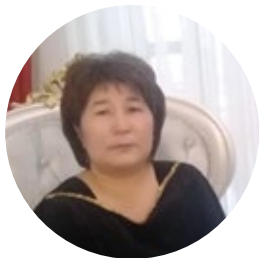
ОРТОЧО АЛГАНДА:

Тренингдерден өткөндөн кийин аялдарга караганда эркектер арасында каржылык тартылуучулуктун кыйла чоң даражасы байкалат.

Булагы: сурамжылоонун маалыматтары.

ИЙГИЛИК ТАРЖЫМАЛЫ

Назира Макенова, Ысык-Көл облусунун Ак-Суу районундагы Жыргалаң айылынын тургуну, «Малды башкаруу» боюнча тренингдердин катышуучусу.

Мен Түп районундагы Михайловка айылында төрөлгөм, азыр Жыргалаң айылында жашайм. Мектепти бүткөндөн кийин күйөөгө чыккам, үч балам бар.

Күйөөм менен бирге «Саламат» деген конок үйүн уюштурдук, бул сезондук бизнес, жайында гана иштейбиз. Өзүбүздүн үй чарбабыз бар – мал кармайбыз, бул кирешибиздин негизги булагы.

«Мурда Жыргалаң тоодогу шахтерлордун шаарчасы болгон. Жергиликтүү тургундар үчүн пайданын негизги булагы шахтадагы иш эле, эч ким мал бакчу эмес. Бирок Союз таркагандан кийин шахта жабылып калды, жетектөөчү адистердин бардыгы шаарга жакындап көчүп кетишти же башка шахталарга кетип калышты. Айылдыктар үчүн кыйын мезгил келди. Бардыгы колунан келгенин кылып, эптеп-септеп оокатын өткөрүп калышты: бирөөлөрү мал кармай баштады, бирөөлөрү жакынкы айылдарга үй куруу же талаа иштери сыяктуу сезондук иштерге кетишти. Жыл сайын жайында Жыргалаңга жакынкы айылдардын бардыгынан малдарды айдап келишчү. Жайыт тапталып, малдын жалпы илдетке чалдыгуусуна алып келди. Айылга жакын жерлерде жакшы жайыттар бар болчу, бирок мал багууга билимибиз жана тажрыйбабыз жок эле.

Окутканга чейин чарбадан бир аз киреше алып турчубуз, чыгымдарыбыздын эсебин жүргүзчү эмеспиз, пайда ала тургандай кылып малды тийиштүү түрдө бага алган жокпуз. 2015-жылы малды багуу боюнча Компаниян Банкынын адистеринин жылдык окутуусу тууралуу угуп калдым. 15 кишиден турган эки топ түзүлдү, катышуучулар мени топтун лидери кылып

шайлашты. Тренингдерде биз сарайды кантип туура курууну жана жем-чөптү кантип даярдоону үйрөндүк, малды эмне менен тоюттандыруу жакшы болорун, малдын зыянкечтери жана илдеттери менен кантип күрөшүүнү билдик.

Окуп жатып, биз сарайларды оңдодук, жайыт чөптөрүн даярдап ала баштадык, жем сатып алдык, анын натыйжасында саап алган сүтүбүз көбөйдү, ошондой эле биз асыл-тукум чыгарууга көп көңүл бура баштадык. Мурда биз айылда жаныбарлардын илдеттерине маани берчү деле эмеспиз, бул иш ветеринарлардын жана райондук ветеринардык станциянын гана иши деп ойлочубуз. Тренингдерден биз жаныбарлардын жугуштуу илдеттеринен биз өзүбүз дагы ооруп калышыбыз мүмкүн экендигин билип, айыл тургундары менен жагдайды талдап чыга баштадык. Биздин жайыттарга жыл сайын жазында көп малды айдап келишет, алардын арасында ооругандары да болот. Жайыт сезонунан кийин жайыттарда илдеттүү малдын өлүктөрү калат. Бул жерлер, акырында малга оору жуктуруунун жаңы очогу болуп калат. Компаниян Банкы мында да бизге жардамга келди: биздин айылдагы керекке жаратуучу «Беккари чуңкурунун» курулушун каржылады. Эми биз, үй-бүлөлөрүбүз жана балдарыбыз жаныбарлардын жугуштуу илдеттеринин жайылышынан коргонуп кала алабыз.

«Компанияндун аркасында, биз көптү үйрөндүк, эми келечекке тике карай алабыз! Албетте, бизге дагы көптү үйрөнүү керек, бирок бизде биздин Компаниян аркылуу билимдерди алууга мүмкүндүгүбүз бар.»

Жакынкы беш жылга карата күйөөм экөөбүздүн чоң пландарыбыз бар: конок үйүбүздү тийиштүү деңгээлде оңдоо, туризмди өнүктүрүү, асыл тукум малдын башын көбөйтүү, чет тилдерин үйрөнүү.

Социалдык таасири

Элдин финансылык сабаттуулугун жогорулатуу (*статистикалык маалыматтар, өткөрүлгөн тренингдер жана ишчаралар*).

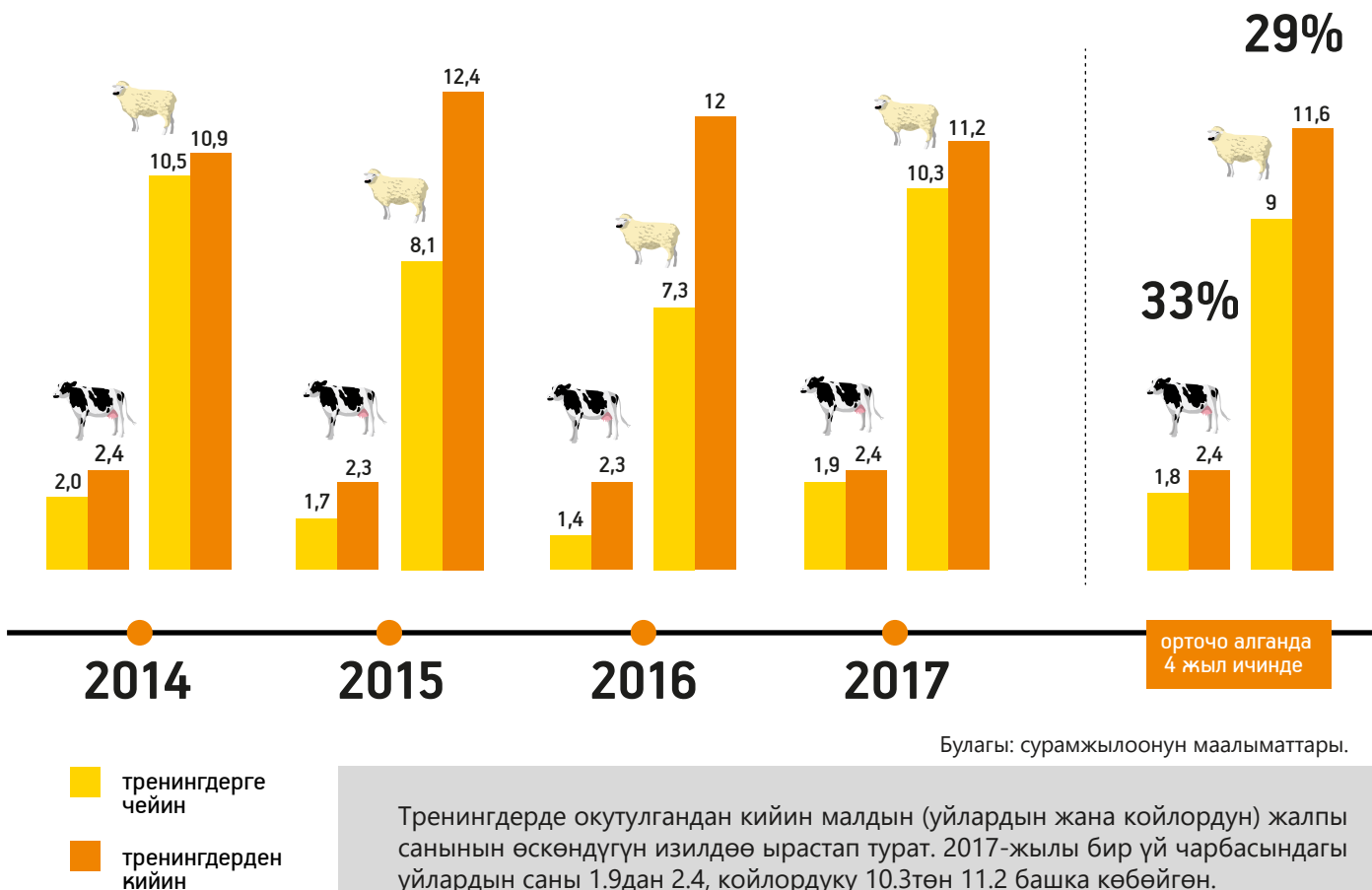
2013-жылдан тартып Компаньон Банкынын бизнести өнүктүрүү боюнча адистери үй-бүлөлүк бюджетти пландаштыруу боюнча тренингдерди өткөрүп келишет. 5 жыл ичинде 11 миңге жакын тренинг өткөрүлүп, ага 34 миңден ашык киши катышкан. Сабактардын жүрүшүндө катышуучулар төмөнкү маселелер боюнча керектүү билимдерди алышат: үй-бүлө бюджетин жүргүзүүнүн артыкчылыктары, үй-бүлө бюджетин пландаштыруунун максаттары жана аны түзүү (кадам сайынky алгоритми, бюджеттин түзүмү); үй-бүлө финансысын башкаруунун ыкмалары («конверт» ыкмасы, резервдик фондду түзүү).

2016-жылдан тартып Банк Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы жана Германиянын Сактык кассалар

фонду тарабынан демилгеленген Бүткүл дүйнөлүк үнөмдөө жумалыгын өткөрүүгө активдүү катышып келет. Ушул мезгилге чейин финансылык сабаттуулук боюнча бардыгы 200дөн ашык тренинг өткөрүлгөн. 2018-жылы Компаньон акча жумалыгынын алкагында финансылык сабаттуулукту жогорулатуу боюнча квест-оюндун уюштуруучуларынын бири катары чыкты. Оюнга 12ден 16 жашка чейинки курактагы 40 ка жакын мектеп окуучулары катышты. Катышуучулар бир нече билим берүү станцияларынан өтүп, кызыктуу финансы маселелерин чечишти.

2018-жылдын октябрында банк кызматкерлери өлкөнүн алыскы региондорунда финансылык сабаттуулук боюнча 44 тренинг өткөрүшүп, ага 642 мектеп окуучусу жана 232 ата-эне катышты. Тренингдердин жүрүшүндө жеке финансы планын түзүү, үй-бүлө бюджетин башкаруу жана аны аяр пайдалануу боюнча консультациялар өткөрүлдү.

Үй чарбаларынын – тренингдердин катышуучуларынын арасында мал башынын өзгөрүшү (орточо алганда 1 үй чарабасына карата), мал башынын саны.

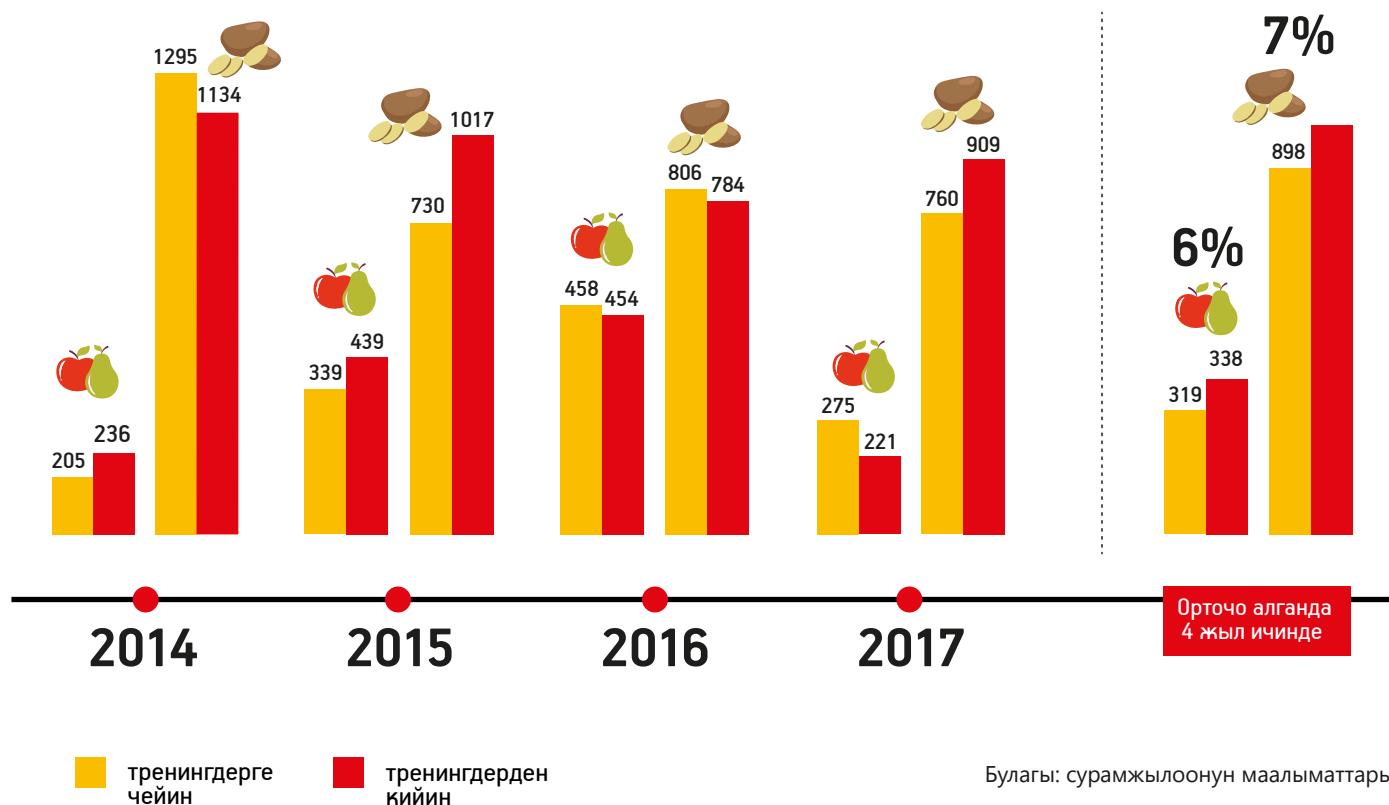

Булагы: сурамжылоонун маалыматтары.

Тренингдерде окутулгандан кийин малдын (уйлардын жана койлордун) жалпы санынын өскөндүгүн изилдөө ырастап турат. 2017-жылы бир үй чарбасындагы уйлардын саны 1.9дан 2.4, койлордуку 10.3төн 11.2 башка көбөйгөн.

Ачык эшиктер күнү бүтүндөй Кыргызстан боюнча банктын 35 кеңсесинде болуп өтүп, ага 1000ден ашуун киши катышты. Келген адамдар үчүн банк боюнча экскурсиялар уюштурулду, анда алар финансы мекемесинин иши менен таанышып чыгып, Кыргызстандын улуттук валютасынын тарыхы жана жалпы жонунан банк системасынын өнүгүшү тууралуу билишти. Ошондой эле Банк кызматкерлери Финансы жарманкесинин катышуучулары үчүн да тренинг өткөрүштү, анда өз каражаттарын кантип топтоо, сактоо, көбөйтүү жана финансы аспаптарын кантип орундуу пайдалануу керектигин айтып беришти.▪

Үй чарбаларынын – тренингдердин катышуучуларынын арасындагы түшүмдүүлүк, килограмм менен.

Тренингдерге окутулгандан кийин түшүмдүүлүктүн (жемиштер, картөшкө) көбөйгөндүгү тууралуу изилдөө көрсөтүп турат. Орточо алганда 4 жыл ичинде жемиштердин түшүмдүүлүгү (мөмөлөр менен жүзүмдү кошпогондо) 6%га жана картөшкөнүкү 7%га көбөйгөн.

ИЙГИЛИК ТАРЖЫМАЛЫ

Гайфулина Назгул, Компаньон Банкынын кардары жана «Эко-бакча» багыты боюнча тренингдердин катышуучусу.

Мен Ысык-Көл облусунун Жети-Өгүз районундагы Тамга айылында төрөлгөм.

Компаньон Банкы менен 2004-жылдан бери иштеп баштагам. Адистигим боюнча мен ашпозчу-кондитермин, кесибим боюнча иштеп көрүүгө далалат кылып көрдүм, бирок бул мага чоң киреше алып келген жок, тактап айтканда эки баламды бутуна тургузууга жетпеди.

Компаньон мага тренингдери менен гана эмес, финансы жагынан да абдан жардамын берди. Банк кызматкерлери, кредит берип жатып, каражаттарды кантип туура пайдалануу жана эмнеге жумшоо керектигин мага үйрөтүштү. Мен өзүмдүн менчик үйүмдү салып алдым, жемиш бакчасын отургуздум, бизнес жүргүзүү үчүн машина сатып алдым жана мал бага баштадым.

Менин элден жемиштерди кабыл алуу боюнча өзүмдүн бизнесим бар. Банктын каржылоосу мага өндүрүмдүүлүктү эселеп көбөйтүүгө жардам берди. Эгер биз мурда 1 тоннага чейин гана жемиш чыгарып сатсак, азыр болсо өзүбүздүн жаңы машинабыз менен 5 тоннага чейин жемишти ташый алабыз. Сезон учурунда менин короомдон ар бири 20 тонналык бга жакын фура жемиш алып кетет.

Компаньондун кызматкерлеринин мени менен бөлүшкөн билимдери менен тажрыйбасы мага жашоомдо абдан жардамын берди. Эми мен өзүмдүн кошуналарыма – жаш үй-бүлөлөргө агрономия жана мал чарбачылыгы боюнча иштиктүү кеңештерди бере алам.

Жакынкы жылдарга карата менин чоң пландарым бар. Мен балдарымды бутуна тургузуп, бизнесимди кеңейтишим керек, жемиштерди дүңүнөн сатып алуучулар менен алака түзүшүм кажет, ошондой эле асыл тукум мал күтүшүм керек.

Аширалы Джолдошев, Ноокен филиалынын агроному.

Мен 1961-жылы Жалал Абад облусунун Ноокен районундагы Рахманжан айылында төрөлгөм, ал жерде бүгүнкү күнү да жашайм. Менин төрт балам жана сүйүктүү 5 неберем бар. 1978-жылы Скрябин атындагы Кыргыз айыл чарба институтуна тапшырып, жогорку билимим жөнүндө дипломго ээ болуп, квалификациялуу окумуштуу-агроном болдум.

Компаньон банкында 2009-жылдын февралынан бери иштейм. Коомдоштуктарга тренинг өтүүгө келгенибизде, адамдар адегенде бизге кредит жөнүндө айтып беришет деп ойлошуптур. Бирок биз агрономия жана мал чарбачылыгы жөнүндө сөз баштаганыбызда, алардын жүзүнөн кубанычты көрүүгө болот эле. Мындай консультацияларга көптөгөн фермерлер, дегеле бардыгы эле муктаж болуп турушкан. Компаньондогу ишине байланыштуу мен тренингдер менен бүтүндөй түштүк регионун кыдырып чыктым.

Мага өзүмдүн ишим жагат, анткени биз тренингдерди өтүп жаткан адамдардын жашоо шарттарынын жакшырышына өзүмдүн дагы салымым бар экендигин сезип турам. Компаньон Банкындагы менен ишим региондогу курчап турган чөйрөнү, б.а. абаны, сууну, топуракты келечек муундарыбыз үчүн сактап берүүгө аз да болсо үлүшүн кошту.

Банкта иштеген мезгилде мен көп дос таптым жана өзүм үчүн баа жеткис тажрыйба топтоп, терең билимге, көндүмдөргө ээ болдум. Бул үчүн Компаньон Банкына рахмат!

КЕЛЕЧЕК ПЛАНДАРЫ

2019-2021-жылдарга карата кабыл алынган Банктын стратегияларынын алкагында, Компаньон Банкы жергиликтүү коомдоштуктарды бекемдөө жана социалдык-экономикалык өнүгүүсүндө аларга көмөк көрсөтүү үчүн финансылык эмес кызматтарды көрсөтүүсүн уланта берет.

Коомдоштуктарды окутуу жана аларга колдоо көрсөтүү бөлүмүнүн адистери алардын жашоосунун сапатын жогорулатууга жана финансылык көз карандысыздыгына өбөлгө түзгөн айыл чарбасын жүргүзүү жана финансылык сабаттуулук көндүмдөрү боюнча өзүн көрсөтө алган демилгелөөчү тренингдерди өткөрүүсүн улантышат.

Демилгелөөчү тренингдердин камтуусу аларга заманбап айыл чарба методикаларын жана ыкмаларды өздөштүрүүгө жардам бериш үчүн орто деңгээлдеги кирешеси бар коомдоштуктардын жашоочуларына чейин кеңейет. Окутуу банктын кардарлары үчүн да, банк кызматтарынан колдонбогон алыскы региондордун тургундары үчүн да сезондук негизде жүргүзүлөт. Окутуунун максаты – коомдоштукту башка деңгээлге, б.а. айыл чарбасын жүргүзүүнүн кыйла мыкты деңгээлине алып чыгуу жана алар үчүн кирешелерин көбөйтүү жана түркүндөтүү үчүн көбүрөөк мүмкүнчүлүктөрдү берүү. Банк кызматтары менен камтылбаган коомдоштуктар үчүн, анын ичинде эмгек мигранттары үчүн Финансы кызматтарына жетимдүүлүктү кеңейтүү программасы Коомдоштуктарды окутуу жана аларга колдоо көрсөтүү бөлүмүнүн ишмердигинин жаңы артыкчылыктуу багытынан болуп калат, ал коомдоштуктардын деңгээлинде үй-бүлө бюджетин пландаштыруунун жана акча чогултуу маданиятын калыптандырууга түрткү берет. Социалдык таасир этүүнү баалоо жана Программанын узак мөөнөттүү натыйжалуулугу үчүн банк Таасир этүүнү Баалоо Системасын колдонууну улантат.

